

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 513/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. novembra 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného spoločnosťou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Róbert Ružbašán, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 39 P 89/2020 z 22. apríla 2020 a uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 20 CoP 67/2020 z 8. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. septembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED]

26. septembra 1980, Auf der Matte 28/2, Bregenz, Rakúsko (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného spoločnosťou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Róbert Ružbašán, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 39 P 89/2020 z 22. apríla 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 20 CoP 67/2020 z 8. júla 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na okresnom súde prebieha pod sp. zn. 37 P 11/2020 konanie vo veci samej o návrhu sťažovateľa – otca maloletého dieťaťa na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej, v ktorom sa domáha zverenia maloletej do svojej osobnej starostlivosti. Návrhom doručeným okresnému súdu 28. apríla 2020 vo veci vedenej pod sp. zn. 37 P 11/2020 sa sťažovateľ domáhal nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým súd dočasne zverí maloletú do jeho osobnej starostlivosti, pričom bude maloletú zastupovať v bežných veciach a spravovať jej majetok do právoplatného skončenia konania o návrhu otca na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností vedeného pod sp. zn. 37 P 11/2020. Okresný súd uznesením sp. zn. 37 P 11/2020 z 29. apríla 2020 vylúčil návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia na samostatné konanie. Veci bola pridelená spisová značka 39 P 89/2020. Okresný súd napadnutým uznesením návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Po podaní odvolania sťažovateľom krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie.

3. Podľa názoru sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 41 ods. 4 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo tým, že všeobecné súdy dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam, nesprávne vyhodnotili najlepší záujem maloletého dieťaťa a v odôvodnení napadnutých uznesení sa nevysporiadali s tvrdeniami a dôkazmi

predloženými sťažovateľom. Sťažovateľ namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutých uznesení všeobecných súdov a považuje ich za „nezákonné“.

4. Sťažovateľ namieta, že tak okresný súd, ako i krajský súd vec nesprávne právne posúdili, keď nevychádzali zo zásady, že je právom oboch rodičov v zásade rovnakou mierou sa o dieťa starať a podieľať sa na jeho výchove, s čím korešponduje právo samotného dieťaťa na starostlivosť oboch rodičov. V najlepšom záujme dieťaťa je také usporiadanie vzťahov, keď je postulát rovnakej rodičovskej starostlivosti čo najviac naplnený, pričom odchýlky od tohto princípu musia byť náležite odôvodnené ochranou iného, dostatočne legitímneho záujmu. Sťažovateľ uvádza, že matka dlhodobo nerešpektuje súdne rozhodnutia o úprave styku maloletej so sťažovateľom, neuznáva úlohu a dôležitosť druhého rodiča v živote dieťaťa, a preto je podľa jeho názoru nevyhnutné zmeniť negatívne výchovné prostredie, v ktorom maloletá vyrastá. Sťažovateľ poukázal aj na to, že matka bráni i styku maloletej so starými rodičmi z otcovej strany, dokonca podala návrh na zákaz styku starých rodičov s maloletou.

5. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, ktoré odôvodňuje tým, že v predmetnom konaní ide o „*veľmi citlivú záležitosť- a to je vzťah maloletého dieťaťa s jeho otcom, sféru rodinného života sťažovateľa, s čím súvisí aj samotný psychický stav dieťaťa a jeho zdravý vývoj, cieľom ktorého má byť v budúcnosti silný jedinec s nenarušenými sociálnymi väzbami s rodičmi, v tomto prípade s otcom*“. Uvádza, že „*súdy zlyhali... a neposkytli žiadnu záruku ochrany jeho práva na rodinný život, starostlivosť o maloletú dcéru a jej výchovu*“.

6. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„*1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (1950), základné právo na starostlivosť a výchovu o deti podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy SR rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 20 CoP/67/2020 a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 39 P/89/2020, bolo porušené.*

2. *Rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 20 CoP/67/2020 a rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 39 P/89/2020 zrušuje, a vec vracia Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.*

3. *Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- €, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu vyplatiť sťažovateľovi na účet právneho zástupcu sťažovateľa.*

4. *Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 450,28 € do 15 dni od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu...“*

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

10. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

14. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľova podľa čl. 41 ods. 4 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 39 P 89/2020 z 22. apríla 2020

15. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

16. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

17. V danom prípade mal sťažovateľ k dispozícii opravný prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje. Proti uzneseniu okresného súdu z 22. apríla 2020 mohol podať odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie podal a rozhodol o ňom krajský súd uznesením sp. zn. 20 CoP 67/2020 z 8. júla 2020. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd

preto ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľova podľa čl. 41 ods. 4 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 20 CoP 67/2020 z 8. júla 2020

18. Ústavou vymedzená právomoc ústavnému súdu neumožňuje, aby nahrádzal rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ predtým ako požiada o ústavnú ochranu ústavný súd musí vyčerpať všetky (iné) dostupné a účinné prostriedky ochrany svojich práv. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol (môže) domôcť ochrany svojich práv v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a v danom prípade Civilným sporovým poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

19. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľ sa v súvislosti s namietaným porušením označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu obrátil priamo na ústavný súd bez toho, aby proti nemu podal dovolanie, pričom z odôvodnenia ústavnej sťažnosti vyplýva, že porušenie označených práv namieta okrem iného i v súvislosti s nedostatočným odôvodnením a arbitrárnosťou napadnutého uznesenia krajského súdu.

20. Ústavný súd zastáva názor, že napadnuté uznesenie krajského súdu mal sťažovateľ napadnúť dovolaním podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný

sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v spojení s § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, pretože v okolnostiach posudzovanej veci, po vylúčení návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia uznesením okresného súdu sp. zn. 37 P 11/2020 z 29. apríla 2020 na samostatné konanie ide o rozhodnutie, ktorým konanie končí a sťažovateľ v samotnej ústavnej sťažnosti namieta predovšetkým porušenie svojho práva na spravodlivý proces.

21. Vychádzajúc z vlastnej ustálenej judikatúry, ústavný súd sa nemôže stotožniť s argumentáciou sťažovateľa, že vyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, pričom v posudzovanom prípade nenachádza ani dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý by mu v ich vyčerpaní bránil.

22. Keďže sťažovateľ právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho práv, nevyčerpal a nepreukázal, že sa tak stalo z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ústavný súd sa meritórne nezaoberal podanou ústavnou sťažnosťou, ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru, ale túto pri predbežnom prerokovaní podľa zásady *ratio temporis* odmietol ako neprípustnú podľa § 132 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

23. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu